

Гриценко В.Г.,

кандидат педагогічних наук,
доцент,

Ткаченко А.В.,

кандидат педагогічних наук,
доцент

(Черкаський національний
університет імені
Богдана Хмельницького)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРОЕКТУВАЛЬНИКІВ І КОРИСТУВАЧІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Компетентнісний підхід до освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) на сьогодні став найбільш актуальним через його прикладне спрямування та значну прагматичність. Формулювання результатів освітньої діяльності у формі компетентностей випускників виконувати ті чи інші професійні обов'язки відповідає сучасній тенденції вищої освіти – формування фахівця конкурентноздатного на ринку праці, компетентного, який є висококваліфікованим у своїй галузі та орієнтується у суміжних галузях діяльності, здатного до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Активними пошуками відповіді на питання про ефективне впровадження компетентнісного підходу як основи нової освітньої парадигми займалися і продовжують напружуватися у зазначеному руслі як зарубіжні, так і вітчизняні дослідники. Узагальнюючи огляд літературних джерел можемо виокремити основні функції компетентнісного підходу в освіті: 1) *операційна*: виявлення системи знань, умінь, навичок, видів готовності, які визначають компетентність; 2) *діяльнісно-технологічна*: конструювання змісту навчання з урахуванням майбутньої професії; організаційна: формування ділових якостей, управлінського досвіду; 3) *діагностична*: розробка системи моніторингу якості підготовки, сформованості компетентностей.

Проблема формування компетентностей особистості багатоаспектна, саме тому досить широко і ґрунтовно представлена у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях. На

основі аналізу наукових джерел ми дійшли до висновку, що сутнісною ознакою запровадження компетентнісного підходу в освіті є: формування і розвиток компетентностей; можливість побачити результат освітнього процесу з позиції запитів суспільства, потреб ринку праці; цільова орієнтація освіти; націленість на результат у діяльнісному вимірі; активізація суб'єктності у навчанні; технологічність (створення умов для активної соціальної дії, проектної, дослідницької діяльності).

У науково-педагогічних дослідженнях ми спостерігаємо намагання структурувати зміст поняття «компетентність», проте слід зазначити, що одностайності у поглядах дослідників не спостерігається. Розрізняють загальні компетентності, предметні компетентності, ключові та професійні. Так, наприклад, у національній рамці кваліфікацій (НРК) визначено загальні компетентності випускника університету, детально проаналізувавши які, можемо зазначити, що загальна компетентність – це здатність особистості приймати рішення й нести відповідальність за їхню реалізацію у різних галузях людської діяльності, тобто зміст такого означення передбачає наявність у людини сукупності фізичних та інтелектуальних якостей і властивостей, необхідних їй для самостійного й ефективного виходу з різних життєвих ситуацій, щоб створити кращі умови для себе у конструктивній взаємодії з іншими. Таким чином, *під загальною компетентністю будемо розуміти* інтегровану характеристику якостей особистості людини і рівня її підготовки до виконання фахово-орієнтованих завдань у професійній діяльності.

У рамках нашого дослідження актуальним видається формування професійних компетентностей, а саме: інформаційно-аналітичних компетентностей (IAK) у майбутніх проектувальників та користувачів інформаційних систем.

Аналіз змісту поняття «інформаційно-аналітична компетентність» у наукових працях вітчизняних і зарубіжних дослідників дає підстави стверджувати, що донині не знайдено єдиного підходу до його тлумачення та структурних елементів. Під *інформаційно-аналітичною компетентністю* проектувальників та користувачів інформаційних систем ми будемо розуміти комплексну характеристику, що відображає їх обізнаність щодо ефективних методів пошуку, збирання,

аналізу й опрацювання даних та здатність продуктивно використовувати ці методи для розв'язування професійних задач за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій в умовах постійних змін інформаційного освітньо-наукового середовища закладу вищої освіти.

Аналіз змісту поняття «професійна компетентність» дає підстави стверджувати, що запропоновані вітчизняними і зарубіжними науковцями підходи до його тлумачення переважно стосуються загального поняття «компетентність», тобто без відповідності до певної професії. Беручи до уваги означення цього поняття науковцями та узагальнюючи проаналізовані в літературних джерелах підходи стосовно ІТ фахівців, ми вважаємо, що *професійна компетентність з проектування інформаційних систем* – це комплексна характеристика фахівця у галузі інформаційних технологій, що відображає його обізнаність щодо сучасних технологій проектування інформаційних систем та здатність продуктивно виконувати професійні обов'язки відповідно до визначених вимог в умовах постійних змін об'єктів і засобів проектування ІС. Стосовно змісту поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність» (ІКК) відносно студентів університету, які є одними з основних користувачів інформаційно-аналітичної системи управління університетом, не зважаючи на численні й змістовні дослідження науковців, можемо уточнити наступне: ІКК студентів це комплексна характеристика, що відображає їхню обізнаність з новітніми інформаційними технологіями і здатність до продуктивного утворення власного освітнього середовища шляхом виокремлення, інтеграції й адаптації різного роду програмних засобів та технологій освітнього і соціального спрямування задля реалізації власних освітніх потреб.